

Roger Zelazny
MIRUSIŪJŲ SALA

Mokslinis fantastinis romanas ir
apsakymas

DAUGIAMILIJONINIS BESTSELERIS!!!

Frensis Sendou, vienintelis žemietis, tapęs peijanų dievybės – Perkūnsvaidžio Šimbo – fiziniu įsikūnijimu. Kažkas, pasivaidinęs Grin Grinu, paštu atsiunčia seniai jau nebegyvų Frensio draugų nuotraukas bei raštelį: „*Jeigu nori surasti šiuos žmones, ieškok jų Mirusiųjų saloje.*“ Tad Sendou išvyksta į Iliriją, planetą, kurią pats sutvėrė prieš daugelį šimtmečių...

Iš anglų kalbos vertė JONAS BULOVAS, BRONIUS BRUŽAS

Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"

187 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Roger Zelazny - ISLE OF THE DEAD

New York, Bantam books, 1970

Copyright © by Roger Zelazny, 1969

Cover art copyright © by Lois Royo, 1999

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2000

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

Turiny

Roger Zelazny
MIRUSIŲJŲ SALA

Larry Niven
SAULĖS SISTEMOS PAKRAŠTYJE

Apie autorių

Pastabos

Roger Zelazny

MIRUSIŲJŲ SALA

Gyvenimas - keistas dalykas. (Atleiskite man, kad šiek tiek nukrypsiu į šalį ir pafilosofuosiu, iki jūs suprasite, kokį paveikslą rengiuosi nupiešti.) Jis man primena Tokijo įlanką.

Nuo to laiko, kai įlanką ir plažą mačiau paskutinį kartą, praėjo daug šimtmečių, todėl mano paminėtos detalės gali būti netikslios. Tačiau, kaip man sakė, ten mažai kas pasikeitė: viskas išliko kaip ir mano atmintyje, tik prezervatyvų daugiau nebėra.

Pamenu didžiulę platybę dvokiančio, nešvaraus vandens, - kuo toliau į jūrą, tuo jis darydavosi švaresnis ir vaiskesnis, - smelkiančią drėgmę ir bangų teškenimą, panašų į Laiką, kuris plauna ir plauna daiktus: tai atneša juos, tai nuneša atgalios. Tokijo įlanka visuomet išmeta ką nors į krantą. Pasakykite bet kokį daiktą, ir vieną gražią dieną jis bus išspjautas į sausumą: skenduolis arba kriauklė - alebastroškai balta, rožinė arba oranžinė kaip moliūgas; arba iš smarkaus sūkurio išaugs banga, panaši į užriestą raganosio ragą, ir ant jos keteros būtinai pasirodys butelis, - galbūt

su rašteliu, kurį jūs įskaitysite arba ne, o galbūt ir be jo; arba žmogaus embrionas, arba slidžios medinės lentos gabalas su vinies skylute - galbūt kryžiaus, ant kurio buvo nukryžiuotas žmogus, nuolauža - tiksliai nežinau; arba šviesus akmenėlis, tamsus akmenėlis, žuvytės, tuščios žvejų valtys, virvagaliai, koralai, jūržolės - visa tai perlai, kurie ir yra įlankos akys. Štai taip. Nelieskite išmestų į krantą daiktų: netrukus įlanka juos susigrąžins. Toks jau jos darbas. Taip, anksčiau ten voliojosi gyvas velnias panaudotų prezervatyvų, slidžių, pusiau permatomų, liudijančių apie giminės pratęsimą (bet šiukštu tikrai ne šią naktį!), kartais išmarginti ryškiais piešinėliais arba įrašais, o kai kurie buvo netgi su šepetėliu gale. Dabar jie pranyko, nuėjo tuo pačiu keliu, kuriuo pasitraukė Edselio kalnai⁽¹⁾, klepsidra ir drabužių kabliukai, - juos kiaurai subadė, sušaudė rožinėmis kontraceptinėmis tabletėmis, kurios dabar taikomos ir stambiems žinduoliams. Bet ko gi čia guostis?

Kai išėjęs priverstinio poilsio rytais klydinėdavau po saulės nutviekstą pakrantę ir gairus vėjas padėjo man atsigauti (man buvo suteiktos atostogos atstatyti jėgas po nedidelės ir tvarkingai atliktos karinės kampanijos Azijoje, kainavusios mano jaunesniam broliui gyvybę), retsykiomis gir-

dėdavau žuvėdrų klyksmą, nors jų pačių niekur nesimatė. Ir šis nepaaiškinamas faktas dar labiau stiprino ir neišvengiamai vertė lyginti: gyvenimas - tai toks dalykas, kuris man primena Tokijo įlankos pliažą. Viskas ateina ir nueina. Prie kranto priartėja keisti, unikalūs daiktai. Ir aš - vienas iš jų. Ir jūs taip pat. Gulėdami šonas prie šono mes kartu kurį laiką praleidžiame pliažę, o paskui atplūsta dvokianti, šalta banga ir pagriebia mus savo šlapiais, drebančiais pirštais, - ir štai jau daugelio iš mūsų nebėra. Mįslingi paukščių klyksmai - tai tik viena nepažinta žmogaus egzistavimo riba. Dievų balsai? Visko gali būti. Aš įkaliau vinutes į paveikslo - palyginimų paveikslo - kampus, ir dabar jis yra ant sienos, priešais jus, bet prieš išeidamas iš kambario norėčiau paaiškinti, kokios dvi priežastys paskatino mane pakabinti jį pačioje matomiausioje vietoje: pirma, man atrodo, kad vandens nuplauti daiktai pagal kokios nors srovės užgaidą gali būti vėl išmesti atgal į krantą. Niekuomet anksčiau su panašiu reiškiniu nesusidūriau, bet galbūt nepakankamai ilgai laukiau. Antra, kas nors gali prisiartinti, pakelti radinį ir, atėmęs iš įlankos, pasisavinti.

Ir tuomet, kai supratau, jog pirma, apie ką jums pasakiau, išties galėjo atsitikti, mane supykino vėmti: jau tris dienas paeiliui juodai girtuoklia-

vom, be to, iki apkvaišimo prisirūčiau visokiausių egzotiškų žolių. Paskui nuleidau nuo laiptų visus svečius. Pasitaiko, kad nuo praregėjimo greitai išsiblaivai: aš supratau, jog antra - atimti daiktus iš įlankos - visiškai įmanomas dalykas, kadangi šitai atsitikdavo ir man, tačiau niekuomet nešaukdavo į galvą, kad įmanomas pirmas dalykas.

Taigi aš nurijau tabletę, kuri užtikrino, jog po trijų valandų vėl tapsiu normaliu žmogumi, pasėdėjau saunoje ir pagaliau išsitiesiau ant plačios lovos, kol mano tarnai - robotai, automatai ir kiti - užsiėmė namų ruošą. Paskui apsvarsčiau viską iš naujo. Ir išsigandau.

Aš - bailys.

Teisybę sakant, aš daug ko bijau, o ypač - tų dalykų, kurių praktiškai neįstengiu valdyti; pavyzdžiui, tokių kaip Didysis Medis.

Pasiremdamas alkūne pakilau, išsiėmiau iš spintelės paketą ir dar sykį peržiūrėjau jo turinį.

Klaidos negalėjo būti: ši siunta adresuota asmeniškai man ir niekam kitam.

Aš gavau registruotą laišką, įsikišau jį kišenėn ir, turėdamas laisvo laiko, praplėšiau voką.

Ir kai pamačiau, kad jis jau šeštas iš eilės, mane vėl supykino; nusprendžiau, jog šiuos dalykus laikas baigti.

Iš voko išėmiau nemažą nuotrauką, kuri vaizdavo baltai apsirengusią Ketę, o data ant nuotraukos rodė, kad fotografuota prieš mėnesį.

Ketė buvo mano pirmoji žmona ir tikriausiai vienintelė moteris, kurią iš tikrųjų mylėjau, tačiau ji numirė jau daugiau nei prieš penkis šimtus metų. (Pastaruosius savo žodžius kada nors jums paaiškinsiu.)

Atidžiai ištyrinėjau nuotrauką. Per paskutinius kelis mėnesius tokių mane pasiekė šešetas. Ir kiekvienoje - įvairūs mano pažįstami. Visi jie buvo mirę. Mirę kadai kadaise.

Ji, uolos ir žydras dangus. Nieko daugiau.

Ketę galėjo spragtelėti bet kokioje vietoje, kur yra uolų ir žydras dangus. Gali būti, jog tai klastotė, - pasaulis pilnas gudreivų, kurie sugeba suklastoti ką tiktai nori.

Tačiau kas už viso šito slėpėsi? Kas pakankamai daug žinojo, kad nuotrauką pasiųstų būtent man, ir kodėl? Raštelio voke nebuvo, vien tiktai nuotrauka, tokia pati kaip ir visos kitos - su mano draugais ir priešais.

Ši istorija privertė mane prisiminti Tokijo įlankos pliažą, podraug ir Apokalipsę.

Užsitraukiau ant savęs antklodę ir priguliau dirbtinės prieblandos šviesoje, kurią įjungiau apie

pusiaudienį. Iki šiol man buvo gera ir ramu, taip ramu per visus paskutinius metus! Ir ūmai visa tai, kas seniai pavirto dulkėmis, nublanko, susitraukė ir atsidūrė antrame plane, vėl iškilo prieš akis, ir man suspaudė širdį.

Ak, jeigu turėčiau bent menkiausią galimybę patikėti, kad virpančia ranka gniaužiu tikrą nuotrauką!

Atidėjau ją į šalį. Neilgai trukus užsnūdau ir jau neatmenu, koksai reginys, apsireiškęs iš sapno beprotnamių, privertė mane apsipilti šaltu prakaitu. Gal geriau nė neprisiminti...

Prabudęs nusiprausiau po dušu, apsirengiau švariais drabužiais, truputį užkandau, o kavinuką su kava nusinešiau į savo kabinetą. Kai aš dar dirbau, kabinetas vadinosi "biuru", tačiau jau trisdešimt penkeri metai kaip ši tradicija išblėso. Peržiūrėjau per mėnesį susikaupusią išskirstytą ir kruopščiai atrinktą korespondenciją: krūvos įvairaus plauko labdaringų draugijų ir asmenų laiškų su reikalavimais pinigų bei užuominomis, kad man padės bombą, jeigu atsisakysiu; keturi kvietimai perskaityti paskaitą; pasiūlymas dalyvauti kažkokiame miglotame renginyje, kuris neva gali pereiti į nuolatinį įdomų darbą; šūsnys laikraščių ir žurnalų; mano trečiosios žmonos tolimo giminaičio vieno ...ioliktos kartos palikuonio laišk-

kas, kuriuo pranešama, jog jis ketina apsilankyti pas mane su vizitu; trys rėmėjo ieškančių aktorių verksmingi prašymai; trisdešimt trys pranešimai, kad man iškeltos bylos, ir mano advokatų pranešimai, kad trisdešimt trys bylos prieš mane nutrauktos. Tarp visos šios makulatūros radau tai, kas mane sudomino.

Laiškas nuo Marlingo iš Megapėjos buvo vienas iš pačių svarbiausių. Štai ką jis man rašė:

O Žemės sūnau!

Sveikinu tave šio pasaulio Dvidešimt Septynių Didžiųjų vardu ir meldžiuosi už tave su viltimi, kad tu sviedei į tamsą dar vieną saują brangakmenių ir privertei juos švytėti visomis gyvenimo spalvomis.

Bijau, kad laikas, skirtas mano senajam tamsiai žaliam apvalkalui, į kurį turėjau garbės būti patalpintas, ateinančių metų pabaigoje baigiasi. Daug vandens nutekėjo nuo tų laikų, kai mano geltonos akys, prieš kurias jau gęsta šviesa, paskutinį kartą regėjo mano kitos planetos sūnų. Tegu jis ateina pas mane iki pasibaigs penktasis sezonas, antraip aš lieku vienišas su savo rūpesčiais bei nerimu, ir tiktai jis, uždėjęs ranką man ant peties, gali palengvinti mano slegiančią

naštą.

Su pagarba, M.

Kitas laiškas atėjo nuo "Giluminių šachtinių šulinių kasimo ir naudingų iškasenų perdirbimo kalnakasybos kompanijos", kuri, kaip visiems buvo žinoma, iš tikrųjų reiškė pagrindinę Centrinės Žvalgybos Valdybos filialo organizaciją. Manęs klausė, ar darbui nežemiškose civilizacijose nenorėčiau pirkti, nors ir nenaują, bet labai geros būklės kalnakasybos įrangą, aiman, sandėliuojamą tokiose vietose, iš kurių pervežti jos dabartiniai šeiminkai neturi lėšų.

Iš tikrųjų tai buvo kodas, kurį iššifruoti išmokau gerokai prieš nusišamdydamas dirbti pagal sutartį federalinei vyriausybei. Ten ganėtinais šiuurkščiai ir nesilaikant jokių formalumų pasakyta:

Kas yra? Jūs ką, pamiršote savo tėvynę? Mes jau dešimtį metų iš eilės prašome jus atvykti į Žemę ir suteikti konsultaciją mūsų planetos saugumo klausimu, tačiau jūs ignoruojate visus mūsų kvietimus. Išvykite nedelsdamas, kadangi tai yra ypatingos svarbos reikalas ir reikalauja betarpiško jūsų dalyvavimo. Laukiame jūsų.

Nuoširdžiai ir taip toliau...

Trečiasis laiškas buvo parašytas angliškai:

Aš nenorėčiau, kad tu galvotum, neva stengiuosi sugrąžinti tai, kas neįmanoma. Bet turiu didelių nemalonumų ir tu - vienintelis, kuris galėtų man padėti. Prašau kaip įmanoma greičiau atvažiuoti pas mane į Aldebaraną V. Ieškok manęs senu adresu, nors vieta, kur aš gyvenu, gerokai pasikeitė. Bučiuoju. Ruta.

Taigi trys laišakai, apeliuojantys į Frensiso Sendou humaniškumą. Kuris gi iš jų buvo susijęs su mano kišenėje gulinčiomis nuotraukomis? O galbūt nė vienas?

Išgertuvės, į kurias išvakarėse sukviečiau daug žmonių, buvo tam tikra prasme išleistuvės. Ir dabar, palikę mano pasaulį, visi išsivažinėjo po namus. Surengiau šias gėrynes ne vien turėdamas tikslą iki kaklo pasotinti svečius ir sukaišioti juos į laivus: paprasčiausiai aš pats rengiausi kai kur išvykti.

Ketės fotografija supainiojo mano planus. Aš ėmiau sukti smegenis...

Apie autorių

Gimęs 1937 metais, Roger Zelazny tapo tikru 7-ojo bei 8-ojo dešimtmečių mokslinės fantastikos literatūros lyderiu. Pirmąjį savo apsakymą publikavo 1962-aisiais, parašė daugiau kaip 150 apsakymų ir kelias dešimtis romanų. Į jo geriausių darbų sąrašą būtinai reikėtų įtraukti romanus "Šviesos viešpats", "Mirusiųjų sala" ir, be abejo, Ambero ciklą. Pirmuosius penkis šio ciklo romanus 1999-ais metais lietuvių kalba išleido "ERIDANO" leidykla.

Amerikoje Roger Zelazny priskiriamas vadinaimosios "New wave" ("Naujosios bangos") rašytojų grupei. Jis pelnytai vadinamas vienu iš intelektualiausių fantastikos rašytojų pasaulyje. Zelazny proza nuostabus ribos tarp mokslinės fantastikos ir fentezi išnykimo pavyzdys. Per savo gyvenimą R.Zelazny pelnė šešis *Hugo* bei du *Nebula* apdovanojimus. Mirė 1995 m. liepos 14 d.

Pastabos

- 1) Vandeniui užlieti kalnai vakarinėje Antarktidos pakrantėje. Atrasti 1929 metais.
- 2) Džonas Donas (1572 - 1631) - anglų poetas, vadinamosios metafizinės poetų mokyklos pradininkas. Kūryboje vystė mintį, kad savo vienvėde žmogus panašus į salą.
- 3) Maksas Veberis (1864-1920) - vokiečių sociologas, istorikas, ekonomistas, teisininkas.
- 4) Dievų saulėlydis (vok.).